

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього
НАН України»**

**ВИКЛИКИ МІГРАЦІЙНИХ ВТРАТ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ: АСПЕКТ МОЛОДІ
(НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Науково-аналітична записка

Львів 2024

Виявлено характеристики і загрози високої міграційної активності молоді Львівської області, що проявляються у зростанні міграційних настроїв молодих людей до переїзду, облаштування свого постійного життя, навчання і працевлаштування за кордоном, а також низькому рівні рееміграційних намірів.

З урахуванням викликів міграційних втрат молоді визначено пріоритети та інструменти регіональної політики регулювання зовнішньої міграційної активності та збереження інтелектуально-кадрового потенціалу молоді для підтримки функціонування і розвитку економіки Львівської області.

Науково-аналітичну записку підготували: д.е.н., проф. Васильців Т.Г., д.е.н., проф. Лупак Р.Л., д.е.н., с.н.с. Біль М.М. (відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів).

Львівщина є одним з тих регіонів України, які через своє близьке територіальне розміщення до європейських країн, зазнають значних міграційних втрат, а особливо молоді. У Львівській області все більше поглиблюються проблеми порушення структурних характеристик (попиту і пропозиції) ринку праці, і, що найголовніше, зменшується сегмент найбільш креативної та працездатної частини населення. Якщо у 2010 р. у Львівській області проживало 773,2 тис. осіб у віці 15-34 років, то на початку 2022 р. їх кількість зменшилась на 25,1 % або 155,3 тис. осіб та становила 617,9 тис. осіб. Тривалий час спостерігається тенденція до зменшення частки осіб віком 15-34 років у загальній кількості постійного населення області. Зокрема, на початку 2022 р. їх частка становила 25,0 %, що було на 5,6 в. п. менше порівняно з 2010 р. ¹.

Загрозливого характеру набуває посилення диспропорцій та деформацій регіонального ринку праці через проблеми збереження людського потенціалу, зокрема молоді. У Львівській області спостерігається значне зниження рівня зайнятості молоді, особливо у віковій групі 15-24 років. Так, у 2010 р. цей показник становив 34,6 %, а на початку 2022 р. знизився на 8,6 в. п. Одночасно суттєво сповільнюються темпи розвитку людського потенціалу, що виражається у зменшенні кількості студентів у закладах вищої освіти (ЗВО) області. Якщо у 2010/2011 н. р. налічувалось 155,1 тис. студентів, то у 2021/2022 н. р. їхня кількість зменшилася на 47,1 % або 49,7 тис. осіб і становила 105,4 тис. осіб ².

Міграційній аспірації молоді у Львівській області були критично високими ще до повномасштабної війни. Розвиток ринку праці регіону відбувався досить повільно, тоді як потреба у висококваліфікованих кадрових ресурсах постійно зростала. З початку війни міграційна криза поглибилася, а порівняно з довоєнним періодом її вплив став ще масштабнішим і значною мірою стосувався молоді.

Відтак, у результаті високої міграційної активності молоді та посилення структурних диспропорцій і дисбалансів регіонального ринку праці у Львівській області простежуються **загрозливі тенденції**:

1. Зростання міграційних настроїв серед молодого населення, орієнтованих на переїзд і довготривале перебування з подальшим повноцінним облаштуванням постійного життя за кордоном.

Довідково: соціологічні опитування дослідницької агенції Fama, проведені з 22 травня по 14 червня 2024 р., підтвердили високу зацікавленість молоді Львівської області у віці 14-35 років у переїзді зі свого населеного пункту протягом останніх двох років. Зокрема, із 44 % молоді, яка задумувалася про переїзд, 55 % розглядали наступним місцем перебування іншу країну. При цьому, такі міграційні настрої були досить високо виражені у молоді віком 14-17 і 30-35 років (67 %) ³.

¹ Діти і молодь Львівської області на початку 2022 року. Головне управління статистики у Львівській області. URL : http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/dg/proj/children_youth.pdf

² Там само.

³ Молодь Львівської громади 2024. Дослідницька агенція Fama. URL : <https://fama.agency/portfolio/molod-lvivskoyi-gromady-2024>

Примітно, що такі настрої молоді регіону щороку посилюються та набувають загрозливого характеру. Так, за результатами опитування міграційної активності студентської та учнівської молоді Карпатського регіону України у 2020 р., 36 % респондентів Львівської області визнали наміри й підготовку до міграції⁴ та порівняно з нещодавнім опитуванням дослідницької агенції Fama, їхня частка зросла майже вдвічі.

У Львівській області спостерігається поглиблення тенденцій до зростання міграційних настроїв серед молоді. Свідченням цього є те, що значна частка молоді прагне жити за кордоном або чергувати проживання між Україною та іншими країнами.

Довідково: у Львівській області зберігається значна частка молоді, яка, за відсутності обмежень у виборі місця проживання, прагне жити виключно за кордоном (19 %) або має намір жити як в Україні, так і за кордоном однаковою мірою (16 %) ⁵.

2. Поглиблення проблем із пошуком зайнятості та підвищення рівня безробіття серед молодого населення на ринку праці.

У Львівській області сформувалася тенденція, за якої значна частина місцевої молоді після закінчення навчання не може знайти роботу, що відповідає її кваліфікаційним і фаховим здібностям.

Довідково: за даними Львівського обласного центру зайнятості⁶, частка молоді в загальній кількості осіб, які отримували послуги служби, з 2022 року поступово зростає. Так, за січень-вересень 2024 р. показник становив 29,9 %, тоді як в Україні – 26,0 % (додаток А, рис. А.1). При цьому впродовж 2024 р. щоквартально показник у регіоні зростав в середньому на 0,6 % або 1,2 тис. осіб.

Також у Львівській області молодь частіше звертається до служби зайнятості порівняно із загальнодержавною тенденцією. Якщо у 2022 р. до служби зайнятості в області звернулось 26,0 % молоді, то середній показник в Україні був нижчим на 3,9 в. п.; впродовж 2024 р. різниця в окремі періоди зросла до 5,0 в. п.

3. Поширення позитивних міграційних намірів молоді щодо працевлаштування за кордоном.

При працевлаштуванні молодь Львівської області стикається з багатьма проблемами, які не лише унеможливають забезпечення достатнього рівня якості життя, а й перешкоджають розвитку її творчого, інтелектуального та іншого потенціалу.

⁴ Міграційна активність студентської та учнівської молоді Карпатського регіону України (результати соціологічного дослідження): науково-аналітичне видання / наук. ред. Т. Г. Васильців, О. Т. Риндзак ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. С. 21. URL : <http://ird.gov.ua/irdp/p20200048.pdf>

⁵ Молодь Львівської громади 2024. Дослідницька агенція Fama. URL : <https://fama.agency/portfolio/molod-lvivskoyi-gromady-2024>

⁶ Аналітична та статистична інформація. Львівський обласний центр зайнятості. URL : <https://lviv.dcz.gov.ua/analitics/69>

Довідково: згідно з результатами опитування, проведеного ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», виявлено, що основних чинників міграції відносяться: низька оплата праці (45,8 %); відсутність роботи (28,2 %); недостатні можливості для професійної реалізації та погані умови праці (27,5 %); відсутність стабільності та впевненості у майбутньому (30,6 %) ⁷.

В умовах війни міграційні наміри української молоді суттєво посилюються, що підтверджується результатами опитування. Зокрема, найбільш значимими факторами збереження молоді та людського потенціалу в Україні залишаються покращення стандартів життя (15,2 %), стабілізація соціально-економічної ситуації (14,8 %), підвищення рівня оплати праці (13,9 %), професійне зростання, розвиток кар'єри та отримання можливостей для самореалізації (12,4 %) та інші (додаток А, рис. А.2) ⁸.

4. Посилення освітньо-професійних настроїв молоді щодо здобуття освіти за кордоном, у тому числі з причин невідповідності рівня та якості отримуваної освіти.

Довідково: згідно з опитуванням «U-Report Україна», станом на 1 листопада 2024 р. лише 36 % молоді Львівської області підтверджують, що здобута освіта відповідає сфері їхньої майбутньої професійної діяльності ⁹. Це посилює прагнення студентів ЗВО здобувати освіту в європейських країнах. Переконавання молоді тому, що умови навчання та працевлаштування в Україні значно поступаються відповідним характеристикам за кордоном, підтверджується результатами опитування молоді Львівщини з освітнім міграційним досвідом (додаток А, рис. А.3).

5. Поглиблення проблеми низького рівня рееміграційних намірів молоді регіону, яка виїхала за кордон.

Довідково: за даними соціологічного дослідження серед молоді Львівщини, яка перебуває за кордоном, понад 60 % респондентів вказали на відсутність планів повернення в Україну ¹⁰.

Загальноукраїнські опитування також свідчать про зниження потенціалу повернення молоді з продовженням війни. Так, за даними 4Service Group у квітні 2022 р. 75 % біженців планували повернутися в Україну, в червні 2022 р. – 66 %,

⁷ Міграційна активність студентської та учнівської молоді Карпатського регіону України (результати соціологічного дослідження) : науково-аналітичне видання / наук. ред. Т. Г. Васильців, О. Т. Риндзак ; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. С. 25. URL : <http://ird.gov.ua/irdp/p20200048.pdf>

⁸ Васильців Т. Г. Імітаційне моделювання впливу міграційних втрат української молоді на потенціал соціально-економічного відтворення: ідентифікація точок біфуркації та Big Data екосистейту: науково-аналітична доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2024. С. 22-30. URL : <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ird.gov.ua/irdp/p20240032.pdf>

⁹ Опитування «Як молодь шукає роботу». U-Report Україна. 01.11.2024. URL : <https://ukraine.ureport.in/opinions>

¹⁰ Біль М. М., Махонюк О. В., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Карп'як М. О. Міграційна мобільність молоді: результати соціологічного дослідження та нові виклики в умовах війни : науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. С. 10. URL : <https://ird.gov.ua/irdp/p20220035.pdf>

а у квітні 2023 р. їх частка скоротилася до 52 %¹¹.

Вказане значною мірою підтверджується результатами опитування студентської молоді в Україні, проведеного ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» упродовж вересня-жовтня 2023 р., згідно з якими готовими повернутися на Батьківщину були 24,9 % опитаних респондентів за умови системної допомоги в забезпеченні зайнятості, 21,0 % – реалізації програм державної підтримки міжнародної мобільності молоді, 21,0 % – різносторонньої підтримки молодіжного підприємництва (додаток А, рис. А.4).

Абсолютним прихильником повернення в Україну залишався лише кожен десятий з опитаних (9,8 %) і ще кожен п'ятий (18,6 %) з респондентів був готовий повернутися на Батьківщину, однак лише за покращення внутрішньої соціально-економічної ситуації, включно з повоєнною стабілізацією¹².

6. Недостатнє використання потенціалу освітньої імміграції в регіон.

Львівська область зберігає високу привабливість для освітньої міграції, однак переважно за внутрішнім вектором. Навчальні заклади області, окрім надання освітніх послуг для молоді з інших регіонів України, не є привабливими, у тому числі через війну, для іноземних студентів, зокрема тих країни, які до війни активно направляли свою молодь для навчання до нашої країни.

Довідково: у 2022-2023 рр. у Львівській області продовжувало навчання 1,57 тис. іноземних студентів¹³, що відповідає рівню 2010-2011 рр., після яких кількість іноземних студентів щорічно зростала і у 2021-2022 рр. досягла максимальної кількості – 2,7 тис. осіб, з яких 2,1 тис. студентів навчались у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького (додаток А, рис. А.5).

Попри спадну динаміку, навіть за статусу Львівщини як тилового регіону, жоден ЗВО області не потрапив до топ-10 в Україні за кількістю іноземних студентів. Зокрема, у 2022-2023 рр. Львів посів лише 10-ту позицію серед міст України за кількістю зареєстрованих запрошень для іноземних абітурієнтів, видавши 398 запрошень, що у 11,7 раза меншим, ніж у Києві, який утримує лідерство в залученні іноземних студентів¹⁴.

7. Зростання навантаження на соціальну систему регіону через розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), у тому числі молоді.

Довідково: ключовим макрорегіоном проживання ВПО-молоді залишається західний, на який станом на I півріччя 2023 р. припадало 21,4 % від їх загальної кількості, що більше удвічі порівняно з південним і на 6,7 в. п. – з

¹¹ Українські біженці в Європі: квітень 2023. Дослідження поведінки та настроїв українців, що були вимушені виїхати в Європу внаслідок війни з росією. Третя хвиля дослідження. 4Service Group. URL : <https://inmol.org/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=7732>

¹² Там само.

¹³ Іноземні студенти в Україні під час війни (2022-2023) / за заг. ред. О. О. Шаповалової. Київ : «Млин медіа». 2023. С. 17. URL : <https://cutt.ly/ww7VkwQn>

¹⁴ Там само.

північним макрорегіонами (додаток А, рис. А.6)^{15, 16}.

Львівська область стала реципієнтом ВПО з інших регіонів України, частка яких за оцінками МОМ станом на червень 2023 р. складала 10,3 % від населення області¹⁷. Щодо ВПО-молоді, то у 2022 р. область займала перше місце в Україні за кількістю зарахованих дітей до закладів загальної середньої (26,7 % від загального показника) та дошкільної (12,7 % від загального показника) освіти серед ВПО¹⁸.

З огляду на зазначені вище виклики, пов'язані з міграційними втратами молоді, пріоритетними напрямками та інструментами регіональної політики щодо збереження інтелектуально-кадрового потенціалу для розвитку економіки Львівської області доцільно вважати:

1. Удосконалення інституційного базису реалізації регіональної молодіжної політики з орієнтацією на покращення якості особистого життя молоді та послаблення їх міграційних настроїв через:

– стимулювання громадської активності місцевої молоді та залучення зовнішньої фінансово-технічної (грантової) підтримки для створення узгодженої інформаційної системи веб-сайтів та територіальних центрів соціальних послуг області, Регіонального центру соціальної підтримки молоді, з метою налагодження співпраці з волонтерськими центрами, зокрема Eurodesk, для поширення європейських молодіжних ініціатив;

– створення обласного інклюзивного молодіжного центру для моніторингу якості послуг та задоволення потреб різних груп місцевої молоді (особливо в сільській місцевості), розвитку їх професійно-кваліфікаційних та фахових навичок;

– започаткування діяльності служби з питань діалогу з молоддю для організації взаємодії Львівської ОВА з неурядовим сектором і реалізації завдань активізації участі місцевих молодіжних організацій у Європейському корпусі солідарності та налагодження їхньої співпраці з міжнародними інституціями; посилення координації діалогу регіональних молодіжних організацій з Уповноваженим із питань молодіжної політики в Україні.

2. Посилення соціального захисту молоді в поєднанні з удосконаленням регіональної політики зайнятості молодого населення, що потребує:

– розроблення та реалізації Департаментом освіти і науки Львівської

¹⁵ Україна – Загальне опитування населення, раунд 14 – Звіт про загальний огляд: цифри чисельності населення та географічний розподіл (3-25 вересня 2023 р.). URL : <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-opituvannya-zagalnogo-naselennya-raund-14-operativniy-zvit-demografichna-statistika>

¹⁶ Звіт про внутрішнє переміщення в Україні, раунд 13 (червень 2023 р.). URL : <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-situaciyu-z-vnutrishnim-peremischennyam-zagalne-opituvannya-naselennya?close=true0>

¹⁷ Там само.

¹⁸ Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник / Міністерство освіти і науки України, Інститут освітньої аналітики. Київ, 2022. С. 50, 70. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

ОВА обласної програми навчання впродовж життя, спрямованої на забезпечення збільшення участі місцевої молоді у безперервному навчанні та розширенні освітніх можливостей, адаптації регіональної системи освіти і навчання до вимог ЄС, впровадження місцевою молоддю принципів навчання впродовж життя, розширення в регіоні можливостей навчання за межами формального навчального середовища;

– розробки та реалізації регіонального плану зайнятості молоді відповідно до європейських цілей і практик забезпечення зайнятості молоді, подолання проблеми недостатнього рівня кваліфікації молодих фахівців, а також підтримки ініціатив місцевих молодіжних організацій з розвитку соціально-трудова, інтелектуально-творчих та інших навичок молодих людей;

– впровадження регіональними органами влади та місцевого самоврядування ініціативи Міністерства соціальної політики України про надання гарантій для молоді щодо збереження першого робочого місця, що дає можливість місцевим студентам випускових курсів та випускникам загальноосвітніх закладів освіти, а також зареєстрованій в регіоні безробітній молоді подавати заявки на позики з низькими відсотками для започаткування бізнесу, здійснення іншої професійної діяльності.

3. Забезпечення особистісно-професійного розвитку та посилення участі молоді в реалізації регіональної освітньої-наукової політики. Цьому сприятиме:

– продовження освітніми закладами області за підтримки органів регіональної влади та місцевого самоврядування позитивних практик академічного обміну в межах Програми Erasmus+, яка пропонує різні можливості мобільності для здобувачів освіти (навчальну мобільність, стратегічні партнерства та проекти розвитку потенціалу у сфері професійно-технічної та вищої освіти), включаючи короткострокові обміни тривалістю від 5 днів до 2 місяців та довгострокову мобільність від 2 до 12 місяців;

– створення освітніх ініціатив молодіжних рад у територіальних громадах області в межах співпраці регіонального офісу «U-LEAD з Європою» у партнерстві з Департаментом освіти і науки Львівської ОВА, які будуть спрямовані на реформи громадської освітньої політики, протидію безробіттю, активізацію розвитку місцевого ринку праці та підтримку молодих людей з обмеженими можливостями.

4. Модернізація освітніх програм місцевих освітніх закладів до вимог ринку праці, за рахунок:

– ініціюванням Департаментом економічної політики та Департаментом освіти і науки Львівської ОВА перед закладами загальної середньої освіти впровадження навчальних програм, зосереджених на розвитку підприємницького потенціалу молоді через формальну освіту, неформальне навчання та медіаграмотність, отримання підприємницьких компетентностей у початковій та середній освіті. Такий підхід має на меті підготувати здобувачів освіти до майбутніх викликів і можливостей у підприємницькому середовищі,

критичного мислення та адаптації до ринкових викликів, наголошуючи на ефективних комунікаціях, творчому розв'язанні проблем і командній роботі;

– *розроблення та реалізації Департаментом освіти Львівської ОВА обласної програми забезпечення відповідності освітніх компетенцій вимогам працедавців* задля адаптації регіональної системи освіти до ринку праці, створення в області скоординованої системи дуальної освіти, вирішення проблем недостатньої кваліфікації та невідповідності компетенцій місцевої робочої сили займаній посаді або виконуваній роботі, одночасно мотивуючи молодих людей регіону розвиватися і вдосконалювати свої професійні та фахові навички в середовищі соціально-трудова відносин.

5. Поглиблення співпраці та налагодження ефективної взаємодії з молоддю за кордоном із заохоченням її до повернення, через:

– *налагодження співпраці органами регіональної влади та місцевого самоврядування за участі громадських організацій та бізнесу з представниками влади країн, які приймають молодих українських біженців війни, для розробки планів репатріації.* Важливо переконати європейських партнерів у тому, що сприяння поверненню біженців, зокрема молоді, є формою допомоги Україні та зменшує залежність від донорських коштів;

– *надання Департаментом соціального захисту населення спільно з Управлінням з питань цифрового розвитку Львівської ОВА високоякісної інформаційної та консультативної підтримки молодим біженцям, які повертаються до місцевих громад, з акцентом на важливість їх інтеграції та допомоги в таких сферах, як безпека, працевлаштування, освіта та житло.* Важливо, щоб регіональна політика реінтеграції молоді була орієнтована на доступність таких інструментів, як іпотечні позики, соціальне житло та мікрофінансування бізнесу;

– *активізація діяльності Управління молоді та спорту Львівської ОВА стосовно зміцнення та підтримки зв'язків з молоддю, яка емігрувала за кордон, через офіційні та неформальні канали зв'язку* задля надання інформації про можливість повернення на Батьківщину, онлайн-навчання в місцевих освітніх закладах, обміну інформацією та співпраці з вітчизняними молодіжними громадськими організаціями;

– *забезпечення Департаментом освіти Львівської ОВА адаптації навчального процесу у місцевих закладах освіти відповідно до потреб репатріантів та розширення доступу до доступної й якісної освіти* задля їх заохочення повертатися на Батьківщину. Запровадження нових програм дистанційного навчання для місцевих дітей за кордоном може допомогти зберегти їхні зв'язки з освітою та культурною ідентичністю регіону. Важливо спростити процедуру вступу українських випускників іноземних шкіл до місцевих ЗВО та забезпечити можливість для отримання стипендій.

6. Розвиток молодіжного середовища, що стимулює активну участь молоді в економічному розвитку регіону, за рахунок:

– делегування молодіжним організаціям завдання щодо налагодження співпраці представників влади та місцевого самоврядування з громадськими організаціями для активізації залучення місцевої молоді до суспільного життя, сприяння діалогу щодо моніторингу діяльності молодіжних установ регіону, модернізації стратегічних документів регіональної молодіжної політики, у тому числі за принципами Європейського молодіжного парламенту;

– сприяння міжкультурному діалогу серед місцевої молоді через створення віртуального регіонального молодіжного середовища як альтернативної політичної комунікації та масштабування інформаційної кампанії про демократичні права молоді;

– посилення електронної участі молоді у розвитку економіки області, а особливо з сільської місцевості чи низьким рівнем соціального забезпечення, та вдосконалення методів комунікації органів регіональної влади та місцевого самоврядування для налагодження зв'язку з молодими поколіннями. Важливо також активізувати участь місцевих неурядових організацій, які працюють над забезпеченням безкоштовного онлайн-доступу громадян до інформації, особливо орієнтуючись на вразливі групи та внутрішньо переміщеної молоді в регіоні;

– започаткування створення програми обласного молодіжного фонду на 2025-2035 роки для забезпечення цільового фінансування за трьома основними напрямками: активізація молоді у місцевому самоврядуванні шляхом створення молодіжної ради та сприяння студентському самоврядуванню, заохочення залучення молодіжних організацій до громадського життя та посилення компетенції молодіжних організацій в регіоні.

ДОДАТКИ

Додаток А

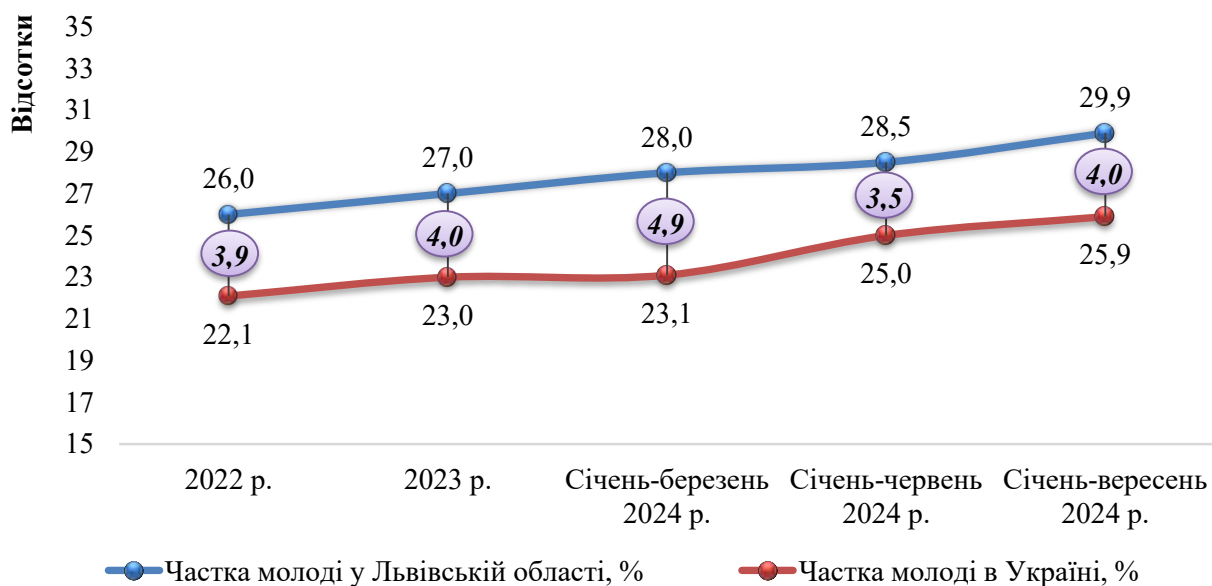

Рис. А.1. Надання послуг молоді у віці до 35 років Державним центром зайнятості та Львівським обласним центром зайнятості, 2022-2024 р.
(складено за [19, 20])

- Швидке завершення війни, стабільна економічно-політична ситуація
- Підвищення стандартів життя в Україні
- Соціально-економічна стабільність в Україні
- Підвищення рівня оплати праці до рівня країн ЄС
- Можливості професійного росту, розвиток кар'єри, самореалізація
- Родина, сім'я, друзі
- Сприятливі умови створення і ведення бізнесу
- Високий рівень патріотизму
- Нічого не може втримати

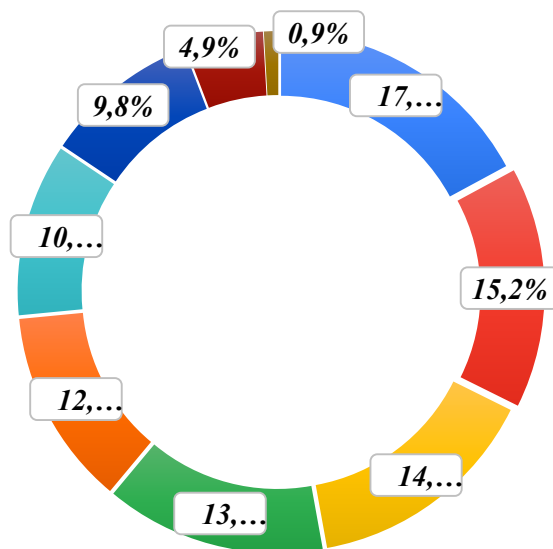
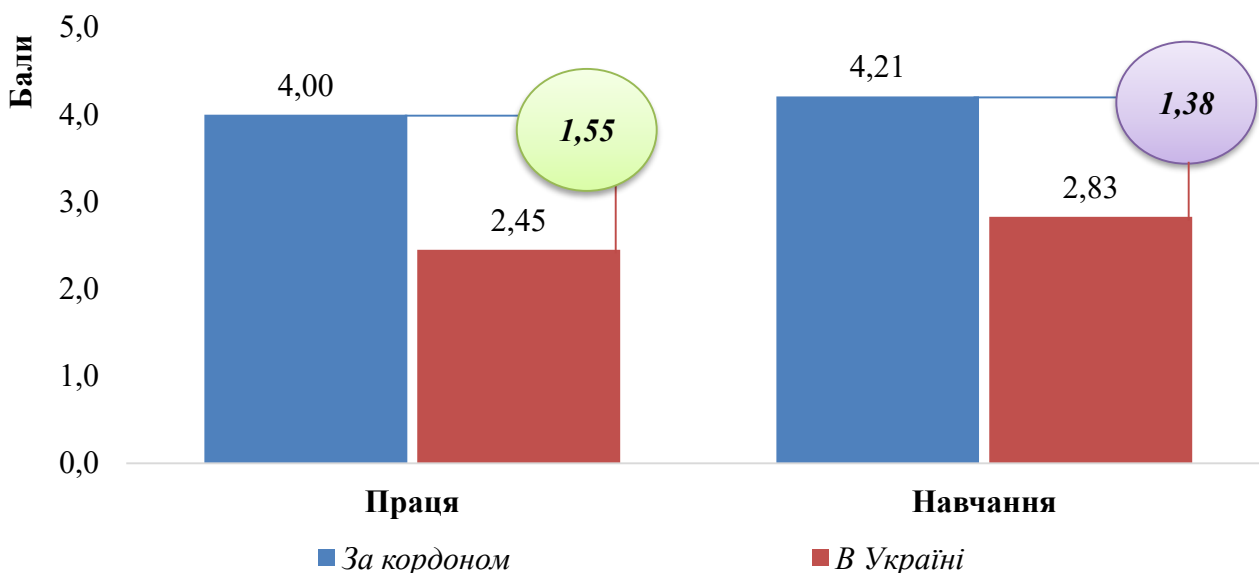

Рис. А.2. Результати опитування щодо основних чинників, які змушують міграційно активну молодь з України втриматися від виїзду за кордон, %
(складено за [21])

¹⁹ Аналітична та статистична інформація. Львівський обласний центр зайнятості. URL : <https://lviv.dcz.gov.ua/analytics/69>

²⁰ Аналітична та статистична інформація. Державний центр зайнятості. URL : <https://old.dcz.gov.ua/analytics/69>

²¹ Там само.

Довідково: максимальне число балів – 5

Рис. А.3. Результати оцінювання умов праці та навчання в Україні й за кордоном молоді Львівської області, 2022 р. (складено за [22])

- Системна допомога в забезпеченні молоді зайнятстю (робочі місця для молоді, ваучери на професійний розвиток і підвищення кваліфікації, різностороння допомога, у т. ч. фінансова підтримка)
- Розвиток програм державної підтримки міжнародної мобільності української молоді (міжнародні стажування, обміни досвідом за кордоном та ін.)
- Різностороння підтримка молодіжного підприємництва (дешеві кредити на відкриття власної справи, пільги в оподаткуванні, надання приміщень, консалтинг)
- Істотне здешевлення вартості придбання власного житла (державна фінансова допомога на придбання / будівництво житла, зниження (до рівня європейських країн) вартості іпотеки)

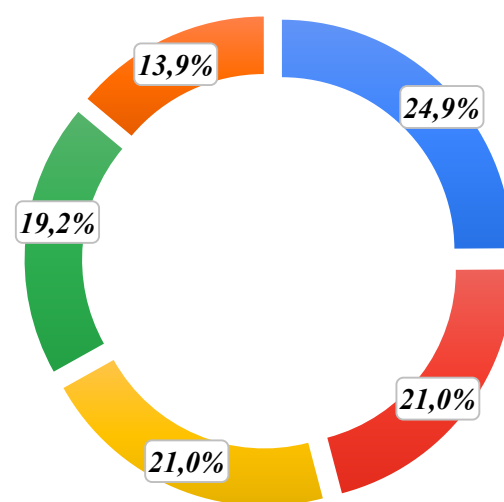
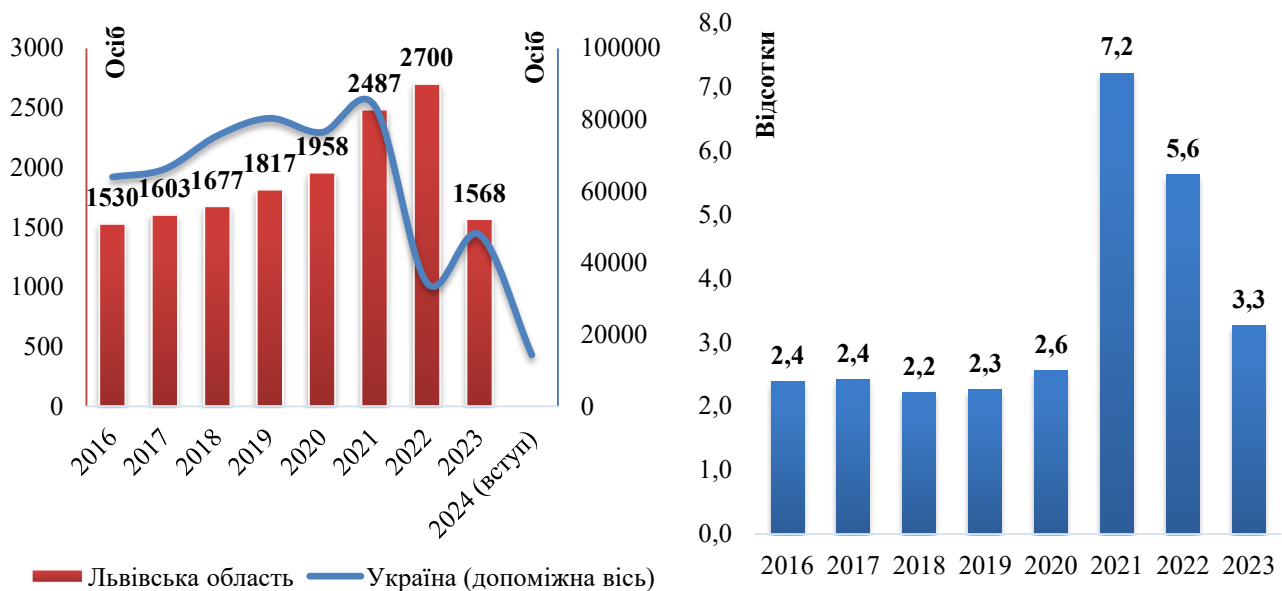

Рис. А.4. Результати опитування респондентів щодо змін в Україні (зокрема після завершення війни), які б сприяли ухваленню рішення відносно повернення на Батьківщину, % (складено за [23])

²² Біль М. М., Махонюк О. В., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Карп'як М. О. Міграційна мобільність молоді: результати соціологічного дослідження та нові виклики в умовах війни : науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. С. 17. URL : <https://ird.gov.ua/irdp/p20220035.pdf>

²³ Васильців Т. Г. Імітаційне моделювання впливу міграційних втрат української молоді на потенціал соціально-економічного відтворення: ідентифікація точок біфуркації та Big Data екосистейту: науково-аналітична доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2024. С. 13-22. URL : <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ird.gov.ua/irdp/p20240032.pdf>

а) кількість іноземних студентів

б) частка іноземних студентів Львівської області в загальній їх кількості в Україні

Рис. А.5. Освітня імміграція до Львівської області та України, 2016-2023 рр.
(складено за [24])

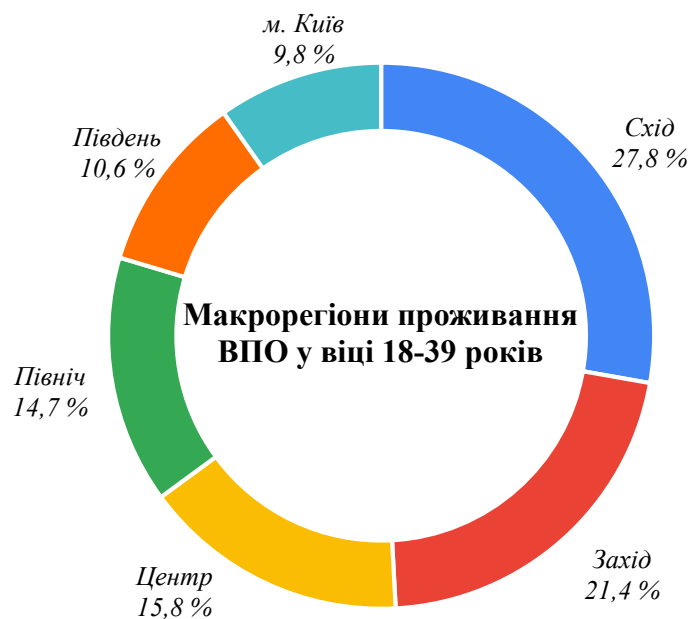

Рис. А.6. Макрорегіони проживання ВПО у віці 18-39 років: структурний зріз, червень-вересень 2023 р. (складено за [25, 26])

²⁴ Іноземні студенти в Україні під час війни (2022-2023) / за заг. ред. О. О. Шаповалової. Київ : «Млин медіа». 2023. С. 17. URL : <https://cutt.ly/ww7VkwQn>; Львівщина – у трійці регіонів, де навчаються найбільше студентів: Дивись info (24.11.2022). URL : <https://dyvys.info/2022/11/24/lvivshhyna-u-trijtsi-regioniv-de-navchayutsya-najbilshe-studentiv>; У Львові зросла кількість студентів: 120 тис. студентів здобувають вищу освіту в нашому місті: Львівська міська рада (11.08.2017). URL : <https://city-adm.lviv.ua/news/society/youth-policy/241618-u-lvovi-zroslo-kilkist-studentiv-120-tys-studentiv-zdobuvaiut-vyshchu-osvitu-v-nashomu-misti>

²⁵ Україна – Загальне опитування населення, раунд 14 – Звіт про загальний огляд: цифри чисельності населення та географічний розподіл (3-25 вересня 2023 р.). URL : <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-opituvannya-zagalnogo-naselennya-raund-14-operativniy-zvit-demografichna-statistika>

²⁶ Звіт про внутрішнє переміщення в Україні, раунд 13 (червень 2023 р.). URL : <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-situaciju-z-vnutrishnim-peremischennyam-zagalne-opituvannya-naselennya?close=true0>